

Lényegében a felelősség olyan felelet, amelyet egy számonkérő felszólításra adunk. Mint ilyen a magatartásnak egy neme, amely szerzőnk szerint természetszerűleg adódik abból a dialogikus viszonyból, amelybe az ember be van állítva. Mivel ez a dialogikus viszony világosan kimutatható magunk és mások, magunk és Isten, magunk és önmagunk között, azért a felelősség három főformájának megkülönböztetése természetes felosztás eredménye.

Fejtegetéseit azzal fejezi be, hogy az emberi lét legmélyebb alapjaiba lenyúló, magunk iránti felelősségben gyökerezik az embernek valódi szabadsága.

Igen érdekes a *Verantwortung* szó elemzése, a reá vonatkozó nyelvhasználat számbavétele. Hálás feladat lenne a mi *felelősség* szavunknak hasonló módon való taglalása, sőt az egész műnek magyarra való fordítása.

Arday Pál.

Friedrich Märker: Symbolik der Gesichtformen. Physiognomische und mimische Beobachtungen. Mit 70 Abbildungen. Erlenbach—Zürich—Leipzig, 1933. Eugen Rentsch Verlag. (8-r., 133 l. + 32 l. melléklet.)

Az újabb német fiziognómiai iskola minden erejével arra törekszik, hogy a gyakorlati emberismeret anyagát módszeres didaktikai egységekbe foglalja. Ez a törekvés egyelőre sok nehézségbe ütközik, de évről-évre tagadhatatlanul újabb és újabb eredményeket ér el.

Märker műve az arcszimptómák jelentéstanát állítja össze olyan élelátással és alapossággal, mellyel már a gyakorlati pedagógiának is számolnia kell. Az intuitív kiismerési kép ugyanis nagyon általános jellegű és a rokon-szenv, illetőleg ellenszenv által nagyban befolyásolt értékeket szolgáltat. Ezzel szemben az emberismereti gyakorlat által sokszorosan igazolt legfontosabb morfológiai tényezők a tehetségekre és erkölcsi hajlandóságokra a részletekben is rávilágítanak és igen alkalmasak arra, hogy ellenőrizzük velük a dinamikai szimptómákat. A gondolkozás gépezetének konkrét vagy elvont iránya, az akarat és érzelem világának aktív vagy relatív természete stb. pillanatok alatt felismerhető az arcformák szimbolikájának segítségével, viszont a mimikai alapfogalmak ismerete nélkül eredményes pedagógiai ellenőrzés sohasem lehetséges. Ezért nem utasítható az utópiák világába az a gondolat, hogy idővel a tapasztalatokból leszűrt tanulságok nyomán ezeknek az ismeretágaknak a gyakorlati tanító- és tanárképzésben még szerepük lehet.

Arday Pál.

Új magyar könyvek és füzetek.

Fináczy Ernő: Neveléelméletek a XIX. században. Bp. 1934. A Magyar Tudományos Akadémia kiadása. Kertész József könyvnyomdája, Karcag. (N. 8-r., IV + 180 l.) Ara 4 pengő.

Kornis Gyula: Tudományelmélet és tudománypolitika. (Különlenyomat a Berzevichy-Emlékkönyvből.) Bp. 1934. Franklin-Társulat. (N. 8-r., 24 l.)